

‘Survival of the Fittest’ Veranderen om te overleven

drs. Patrick van Veen

Ik hoorde ooit een directeur zeggen: “Niet revolutionair, maar evolutionair veranderen. Kleine stapjes, met aandacht voor de medewerker en een weg van geleidelijkheid”, dat zou de ideale verandering zijn. Helaas had deze directeur een verkeerd beeld van evolutie.

Evolutie is een proces van grilligheid, dat soms snel gaat, maar vaak miljoenen jaren duurt. Een proces waarbij enorme verspilling optreedt en nooit duidelijk is wat het eindresultaat wordt. Ik zie veel veranderingstrajecten in organisaties op eenzelfde manier verlopen. Volgens mij is dit dan ook niet de ideale weg, maar een lijdensweg. Evolutie is echter wel het innovatieproces van de natuur, met opvallende, geniale en soms bizarre oplossingen om te overleven in een keiharde natuur. Evolutie is ook een ontwikkelingsproces dat nooit stopt, omdat de omgeving blijft veranderen en voortdurend vraagt om nieuwe oplossingen.

Als ik managers meeneem naar een rondleiding door mijn (virtuele) apenwereld, wijs ik ze op de grote verschillen in samenlevingsvormen en hoe deze volledig aangepast zijn aan de omgeving, om zo te kunnen anticiperen op potentieel gevaar of de beschikbaarheid van voedsel.

De gorillaman die in zijn oerwoud als een pater familias zijn harem onder controle houdt, zal zich geen enkel moment zorgen hoeven te maken over voedsel, want dat is dagelijks onder handbereik. Het enige gevaar dat op de loer ligt, zijn mogelijke jonge mannen die zijn vrouwen willen weggapen en die hij met zijn 200 kg aan lichaamsgewicht moet weghouden. Alle verantwoordelijkheden in de groep liggen bij deze zogenaamde zilverruggorilla. Als het moeilijk wordt, is het zijn taak het op te lossen.

“Evolutie is een proces van grilligheid, dat soms snel gaat, maar vaak miljoenen jaren duurt.”

Aan de andere kant van deze dierentuin zitten de bavianen: een groep met een complexe sociale structuur, waarin de leider ‘situationeel leiderschap’ toont. Afhankelijk van de problemen en uitdagingen nemen andere individuen de verantwoordelijkheid voor de oplossing. In grote groepen overleven zij op de savanne, waar zij dagelijks blootgesteld worden aan aanvallen van leeuwen en hyena’s. Soms zijn ze 20 km per dag onderweg om voldoende voedsel te vinden.

Zowel de gorilla als de bavian zijn optimaal aangepast aan hun omgeving, maar de vraag is wat er gebeurt als die omgeving verandert? In veel organisaties is dat nu realiteit: het oerwoud is gekapt en de omstandigheden zijn complexer geworden. Veel mensen denken nog steeds te kunnen overleven als een gorilla die zijn hand uitsteekt, een tak afbreekt en begint te eten. Wat is uw evolutie en hoe gaat u innoveren om te overleven op de savanne? 🐼

Drs. Patrick van Veen is een bioloog met een missie, namelijk om wetenschap en maatschappij dichter bij elkaar te brengen (‘translating science into knowledge’). Hij vertaalt kennis van de biologie en gedragswetenschappen naar dagelijkse maatschappelijke vraagstukken en gebruikt daarbij apen als spiegel voor ons eigen gedrag. Zijn focus ligt op drie thema’s: sociaal gedrag op de werkvloer, oerinstincten van de liefde, en pestgedrag bij kinderen. Hij schreef de bestsellers ‘Help, mijn baas is een aap!’ en ‘Dierbare Collega’s’. Daarnaast is hij coauteur van het boek ‘Pestkop Apenkop. Wat apen ons leren over pesten op het schoolplein’. Binnenkort verschijnt zijn nieuwste publicatie ‘Oerinstincten van de liefde’.

patrickvanveen@speakersacademy.nl